

dulgentiis, die 26 januarii an. 1763 rescripto approbavit; quod Clemens XIII die 6 februarii ratum habuit et confirmavit, nequidquam obstantibus, tum hæreticis, tum quibusdam catholicis nimio zelo correptis, qui quoddam idololatriæ genus in hujusmodi cultu reformidabant. Augeri per id temporis cœpit fidelium devotio erga S. Josephum, SS. Dei Genitricis sponsum; quapropter SS. Pontifices officium ejus, die 19 martii aliquibus in locis recitari solitum, ad universam Ecclesiam extendi et ad majorem ritum elevari curarunt; addito insuper ipsius nomine in Litanis post S. Joannis Baptistæ. Haud dissimili causa extensum est ad omnes qui horis canonicis obligantur, officium Septem Dolorum ejusdem Beatissimæ Virginis Mariæ, feriæ sextæ hebdomadæ Passionis affixum; atque etiam festivitatem Immaculatæ Conceptionis ejusdem Dei Genitricis, quam plures nationes, Hispania et Sicilia præeuntibus, in patronam eligere certatim curarunt, romani Pontifices, præsertim Clemens XIII, ubique locorum ritu primæ classis celebrandam sanxere. Neque prætermitti debet festum S. Joachim dominica post Assumptionem in perpetuum fuisse assignatum.

APPENDIX

CÆTERARUM RERUM.

Galliarum rex invictissimus *Ludovicus XIV*, cognomine *Magnus*, anno 1715, kal. septembris, debitum naturæ persolvit. Proavo successit *Ludovicus XV*, natus an. 1710, XV kal. Martias ex Ludovico, Burgundiæ duce, qui obiit an. 1712, et Maria Adelaide, filia Amadei II, Sardinia regis, ducisque Sabaudia, quæ eodem anno decessit. Tutor regis in minori ætate fuit Philippus, dux aurelianensis; coronatus est autem Rhemis an. 1722, VIII kal. novembris. Huic insanus et audacissimus omnium mortalium nonis januarii an. 1757, vulnus infixit, non tamen lethale, Numine vitam regis protegente¹.

¹ Parricida Thomas Robertus Franciscus Damiens, exquisitissimis supplicis dilaniatus ac discerptus fuit eodem an. 1757, die 28 martii.

In Anglia an. 1702, invadente regnum *Gulielmo* principe arausicano, sed

In Hispania *Philippus V*, qui an. 1724 regnum Ludovico I, quem anno 1707 ei pepererat prima uxor Maria Aloysia Sabaudia, dimiserat in castrum S. Ildephonsi secedens, eodem Ludovico extincto postrema die augusti eodem an. 1724, rursus monarchiam regendam assumpsit. Defuncta priore conjugē, anno 1714, XVI kal. martii, alteram duxit principum regumque parentem, Elisabetham Farnesiam, Odoardi II ducis parmensis filiam unicam. Contractæ fuerunt nuptiæ prædicto anno 1714, IX kalendas januaris. Obiit Philippus V die 7 julii, an. 1746, eique successit *Ferdinandus VI* ortus ex priori conjugē an. 1713, die 23 septembris, coronatus vero præcitato an. 1746, IV idus augusti. Quo vita functo, anno 1759, die 10 augusti, hispanica monarchia pertransiit ad *Carolus* utriusque Sicilia regem. In Lusitania sublato e vivis *Petro II* an. 1706, die 9 decembris, successit *Joannes V*, regio diademate coronatus kalendis januarii proximi anni 1707. Huic vita functo an. 1750 suffectus est *Joseph I Emmanuel*, qui anno 1729, die 19 januarii conjugium iniiit cum Maria Victoria, filia Philippi V, regis Hispaniarum¹. Turcis post *Achmetem III*, qui supremum thronum

fatis erepto, regnavit *Anna Stuart*, filia Jacobi II, qui superiori an. 1701 obierat in Gallia mense septembri, jure regni ad *Jacobum III*, ipsius filium, devoluto. Ad regni tamen fastigium evectus est *Georgius Ludovicus*, elector hannoverensis, extinctus an. 1727, mense junio. Occupavit exinde regnum *Georgius Augustus II*.

In Polonia in regem electus an. 1704 *Stanislaus*, regno deturbatur, eique suffectus est *Fredericus Augustus*, elector Saxonie. Hoc defuncto anno 1733, rursus *Stanislaus*, gente *Lesczincki*, socer Ludovici XV, regis Galliarum, proclamatus est; sed magnis exortis dissidiis inauguratur eodem anno elector Saxonie *Fredericus Augustus III*.

Borussia, ineunte hoc sæculo, id est, an. 1701, a Leopoldo imperatore in regnum erecta est, et rex primus inauguratus *Fredericus I*, elector brennburgensis, romano Pontifice, et magno Ordinis theutonici magistro reputantibus.

¹ Fidelissimo Lusitaniæ regi Josepho Emmanueli an. 1758, die 3 septembris, mors laxata rota et ignitis glandibus fuit intentata. Detecti punitique anno proximo sceleris auctores. Religiosis viris celeberrimæ in Ecclesia familiæ hac de causa e Lusitaniæ regnis an. 1759 ejectis, iniquissimæ conspirationis machinationem ulyssiponenses judices adscripsere. Præ cæteris ejusdem conspirationis auctores declararunt *Gabrielem Malagridam*, *Joannem de Mathos* et *Joannem Alexandrum*. Missiones vero, templa,

adscendit an. 1703, tenuitque principatum usque ad an. 1730¹, imperavit *Mahumetes V*, quo extincto an. 1754, idibus decembris, imperium indeptus est die proxima *Osmannus*, hujus nominis III, natus an. 1696. Osmanno extincto an. 1757 acclamatus *Mustafà III*, ejusdem Osmanni nepos.

Plurima hoc decurrente sæculo patrata sunt bella. Unus Eugenius, princeps Sabaudiaë cæsarearum copiarum imperator invictus, uberrimam historiæ præbuit materiam. Inter alias pugnas, eo duce commissas, ea insignis est, qua an. 1704 Gallos, Bavarosque ingenti clade prostravit. Post biennium, anno scilicet 1706, Augustam Taurinorum, et subinde Insubriam ac Pedemontium pulsus hostium copiis liberavit. Ad Nuceriam in Agro Mantuano an. 1702, ad Lilloam munitissimam Belgii arcem an. 1708, ad Quercetum in Hannonia an. 1712, fudit Gallorum milites. Turcis vero an. 1716 exercitu illorum attrito eripuit Hungariaë urbem, arcemque Temisuariam, trucidato paulo antea ad Acumincum (Petrowaradinum vulgo dicunt) eorumdem Turcarum incredibili numero. Belgradum quoque, alias Taurunum, insequenti anno 1717 expugnavit, palmisque onustus, ipse inexorabili fato cessit anno 1736, XI kalendas maias.

Quid de Turcarum exercitibus? Frustra Achmetes, qui an. 1715 Corinthum, Naupaliam², Coronem, Methonemque cum reliquis Peloponnesi arcibus expugnaverat, anno proximo 1716 Corcyram cinxit obsidione, christianis principibus in Venetorum auxilium convolantibus; bellisque fractus in Serviaë oppido, quod vocant Passarovitz, pactis conditionibus an. 1717,

supellex et corpus quoque *S. Francisci Xaverii* apostoli Indiarum, FF. Prædicatoribus, ut fertur, concessa.

¹ Achmet III an. 1713, Osmannum *Aga* et Mehemet *Visirium*, aliosque in ejus vitam conspirantes condigna pœna mulctavit.

² Hac urbe expugnata ob præfecti militum Græcorum proditionem, permulti una cum archiepiscopo *Angelo Maria*, ordinis Præd., gladio perempti sunt. Abierunt plures in barbarorum captivitatem, inter quos Veneti militiaë duces, ac nonnulli patritiorum cum viliori plebe primum permixti, tum arcissima turrium custodia detenti. Mancipia supra 200 vilissimo emptæ pretio a Visirio ad ludibrium eo spectante, quasi mactatæ Mahumeti hostiæ, obruncata fuere capitibus.

die 21 junii, cum imperatore Carolo VI et Venetorum republica iniit concordiam. Verum christiano nomini infensissimi hostes, ab impio apostata comite de Bonneval, quem appellabant *Bassam Osmannum*, edocti atque excitati, rursus anno 1737, in Hungariam irruerunt, varioque Marte pugnatum est; donec an. 1739 victores recuperarunt Belgradum, totam Serviam et Valachiam. Exinde arma converterunt in Persas.

Non sinit præstituta brevitatis, ut singula alia bella narremus, cujus generis sunt diuturna inter Austriacos et Hispanos Gallosque dissidia. Quorum Insubria anno 1732 et seq. cum Gallia Cisalpinæ urbibus, arcibusque præmunitis theatrum fuit; anno 1734 quo rex Carolus Borbonius Neapolim die maii decima ingressus est, Campania, Apulia Peucetica et Sicilia; 1744 oppidum Latii Velitræ, Pedemontium item et Belgium. Eodem autem an. 1744 Galli expugnarunt munitissimas Belgii arces, Manhemium, Corteriacum, Hypras, atque anno 1747 Trajectum ad Mosam (vulgo Maastricht), quod putabatur inexpugnabile. Genua, quam an. 1746 milites austriaci occupaverunt, ejecti inde plebis tumultu decembris mense, rursus sequenti anno cincta fuit, sed irritò conatu, eorumdem militum obsidione. Adversus genuensem rempublicam an. 1730 rebellavit indomitus Corsicæ populus; rursus an. 1734 excitavit rebellionem, eidem se ducem et regulum exhibuit Theodorus Antonius, Boruscus, ut fertur, genere, principio a seditiosis libenter exceptus, sed postea Liburnum versus coactus fugere monachali veste indutus. Ad eandem Corsicæ insulam iterum appulit scenicus rex Theodorus an. 1743, sed spretus rejectusque in Hollandiam, aut in Angliam (id enim incertum) se contulit.

Angli vero, qui anno 1746 in America Portum *Britonem* nuncupatum expugnaverant, pluries superiori anno 1756 fuerunt Galliarum armis devicti, suisque propugnaculis expulsi, arcemque præmunitam, portumque amplissimum Minoricæ insulæ, cui nomen Mago, seu *Mahon*, III kalendas julias cessere victoribus¹. Verum Angliam, id est, regnum suum Jacobus rex

¹ Classis præfectus *Byng* ob deditam arcem morte affectus die 14 martii, an. 1757.

Stuardus frustra an. 1717¹ tentavit in suam redigere potestatem; atque exul e Galliis quoque discedens, diu Bononiam, postea Romam incoluit, ubi etiamnum magno apud Pontificem maximum honore habitus commoratur. Carolus item Odoardus Catholicus, Valliæ princeps, ipsius regis Jacobi III filius, cum Gallorum classe adiit Scotiam an. 1746, sed pugna infeliciter commissa V kalendas maias, caute prudenterque salutis suæ consulens, ingratum litus reliquit. Demum, ne diutius inter arma versemur, rex Borussiae Fredericus III, qui an. 1745 sublato e vivis Carolo VII, non procul a Friburgo cum austriaco exercitu immani pugna certavit, sed anno ipso ad finem properante, cum Hungarorum regina, et nostra clementissima domina Maria Theresia, iniit concordiam; rursus anno nuper elapso 1756, et sequenti 1757 ingenti exercitu comparato, bellum suscepit, nullatenus regina invictissime trepidante².

Italiæ principum obitus varias attulit regiminum vicissitudines. In Etruria *Ferdinando* Magno, principe vita functo, an. 1713, kal. novembris, nullo ex optima conjugis Violante Beatrice, filia Ferdinandi electoris Bavariæ, suscepto filio,

¹ Post obitum *Annæ* Anglorum reginæ evectus fuit ad regnum *Georgius* dux hannoverensis, excluso *Jacobo III* catholico et religiosissimo principe. Nullum aliud Georgio jus ad regnum, nisi quia natus fuerat ex *Sophia* filia Elisabeth uxoris Frederici V, electoris palatini, postea regis Bohemiæ. *Elisabeth* vero filia fuerat *Jacobi I* Anglorum regis. Contigit *Georgii* in regem electio an. 1714, die augusti duodecima, contra quam edita fuit sollemnis *Jacobi III* protestatio, die 29 ejusdem mensis. Regina *Anna* prædicto anno 1714, die 10 augusti, defuncta, ipsius *Jacobi III* Stuardi soror fuerat.

² Pugnatum sævo Marte die 6 maii ad Pragam, Bohemorum metropolim, et rursus die 18 et 26 junii, attritis fugatisque hostibus. Varia deinde contigerunt certamina. Cum ingenti utrinque clade an. 1758, die 23 augusti, Borussi, Russique pugnarunt. Eodem anno prid. idus octob. apud Saxones iidem Borussi, ab Austriacis devicti et fugati fuerunt. Non semel commissum bellum, sævoque Marte pugnatum est proximo anno 1759, Austriacis, Russis, fœderatisque imperii romani copiis ex una parte, ex alia Borussis, Hannoverensibus, etc., decertantibus. Leopoldus comes a Dahum, austriaci exercitus imperator, retulit gloriosas de hoste victorias. Inter Anglos Gallosque non semel eodem an. 1759 navali prælio pugnatum est. Anno proximo 1760 Laudohnius 23 die junii retulit præclaram de Borussis victoriam.

neque spes relicta est futuri principis hæreditarii. Nam et *Franciscus Maria* ejus patruus, qui an. 1709 deposita vaticana purpura uxorem duxerat Eleonoram Gonzagam, absque prole decesserat an. 1711, tertio nonas februarias. Defuncto autem an. 1733, ultima die octobris, magno duce Cosmo III, successit *Joannes Gasto*, qui ab uxore in Germania commorante divulsus obiit sterilis an. 1737, VII idus julii. Quomodo deinde Etruriæ Francisco Stephano, imperatori augusto, commissum sit regimen, dictum est supra. Quando etiam Carolus Borbonius, qui in Tusciam venerat an. 1732¹, hinc Neapolim ad regnum capessendum adierit, constat ex dictis. Ducatus Parmæ et Placentiæ cum vita reliquit *Franciscus Farnesius* anno 1727, IV kal. martias, *Antonius* ejus frater, ducta uxore Henricheta Estensi, absque prole decessit anno 1731, XIII kal. februarias. Ita Farnesiorum extincta linea, ducatus pervenit ad *Philippum*, alterum filium Elisabethæ Farnesiæ et Philippi V, regum Hispaniarum. Idem Philippus dux anno 1745 hanc adeptus est ditionem, ei confirmatam conventionibus inter supremos principes, statutis Aquisgrani anno 1748 vulgatisque anno proximo. Mantua, hujusque principatus an. 1714 duci *Ferdinando Carolo Gonzagæ* ablati fuit; itemque *Franciscus Picus* expoliatus ducatu Mirandulæ, quem pretio soluto obtinuit dux Mutinæ *Rinaldus Estensis*. Hujus nepoti Herculi Rinaldo, filio Francisci III, cum nuptiis Mariæ Theresiæ, filiæ Alderani Cibo, ducis Massæ et Carrariæ, iste quoque ducatus accessit. Nata fuera Maria Theresia anno 1725. Nupta est an. 1741. Immutatus est itaque omnis fere principatus Italiæ, Mantuanus, Mirandulanus, Vastalensis, Parmensis, Etruriæ, Massæ, regnorumque Neapolis et Siciliæ².

¹ Regnante *Carolo Borbonio* detecta in Campania Felice non procul a Vesevo, seu Vesuvio, et ad regium rus *Porticus*, an. 1738 usque ad annum 1747 plura antiquæ urbis *Herculaneæ* rudera et monumenta; cujus tamen vestigia ab an. 1689, et rursus ad an. 1711 apparuerant. Sunt qui *Herculeam* quoque dictam volunt, vocabulo urbibus aliis communi, et eam esse, quam Ovidius in XV *Metamorph.* appellat *Herculeam urbem*.

² Occubuit an. 1718, die 11 decembris, in obsidione Frederici Halæ in Norvegia ignito globo percussus, dum ageret ætatis suæ an. 37, strenuis-

Perseverat apud Italos *Victorii Amadei* ducis regisque propago apud strenuissimum *Carolus Emmanuelem III*, hujusque natos. Victorius Amadeus an. 1713 inter summos principes firmata pace declaratus rex Siciliae, hoc regnum in alterum Sardiniae an. 1720 commutavit, istud vero cum ducatu Sabaudiae, caeterisque ditionis suae provinciis renunciavit an. 1730, regnanti *Carolo Emmanueli* nuper laudato, obiitque an. 1732, kal. novembris. Sed reges, principes, bella, regnorumque mitamus vicissitudines.

Quaedam nunc occurrunt calamitates. Romam, agrosque finitimos an. 1703 pervasit aquarum eluvies, inundante Tiberi; Galliae Togatae campestris usque ad maris Adriatici littora an. 1705, Pado erumpente; Florentiam an. 1704 et rursus an. 1758, superante aggeres Arno; universalem fere Italiam an. 1755 fluminibus excrescentibus, Galliam quoque narbonensem, maxime Montem Pessulanum, furente Rhodano, Veronam an. 1757 tumescente Adice¹. Vesevus Campaniam an. 1727, iterumque an. 1737, magno terrore, erumpentibus flammis, affecit. Eadem, caeterasque Italiae provincias perterrefecit pestilentia, quae an. 1720 et 21 Massiliam et Occitaniae fines, atque an. 1743 Messanam, amplam Siciliae urbem, immani caede vexavit. Aeris quoque inclementiam, frigusque maximum experti sumus, anno praesertim 1709, quo Padus constrictus est gelu, vitesque et aliae fructiferae arbores perierunt. Boum epidemia an. 1712 longe lateque grassata est; saevit rursus an. 1747 in vicetino, veronensi et mantuano districtu, atque an. 1748 in Romandiola et Emilia. Terræmotus denique urbes plurimas concusserunt. Anno 1703 Romam, Nursiam vero in Umbria, Aquilam et civitatem ducalem, aliaque Aprutii loca cum incolis obruerunt. Panormo, praecedentibus igneis trabibus et quibusdam aliis phaenomenis aeris, intulerunt terrorem et

simus vir, et vario bellorum eventu in historia percelebris *Carolus XII* rex Sueciae; quem an. 1682, die 27 junii, Carolo XI pepererat conjux Ulrica Eleonora, filia Frederici Daniae regis.

¹ Ingens pluvia Neapolim et patriae nostrae campestris anno 1757 pariter damno maximo affecit.

damnum maximum. Rursus Nursiam an. 1730 in lapidum verterunt acervum. Campaniam, Lucaniam, Magnam Græciam et Calabriam citeriorem excusserunt, Equotutico Apuliae oppido, quod *Foggium* vocant, penitus everso. Haud levi itidem motu terrae an. 1742 Liburnus concussus est. Anno demum 1755, kal. novembris, corruit ingenti terræmotu, quem et incendium subsecutum est, pars magna regiae urbis Ulyssiponensis, metropolis Lusitaniae, ejusdemque mensis die 18 in ea Africae regione, quam *Barbariam* appellamus, multae urbes dirutae sunt, tellurisque hiatu absorpti cum camelis, jumentisque sex millia Arabum. Percrebuit an. 1758 rebellantium adversus Lusitaniae, Hispaniarumque reges in America meridionali, maxime incolarum *Paraguaiæ*, vulgaris rumor, sparsique palam de hac rebellione, et constituta ibidem *republica* libelli, non absque religiosae cujusdam familiae, cujus famae nullatenus detrahere volumus, ignominia et dedecore.

Litterarum incremento ac splendori summi principes hoc praesertim saeculo animum applicuerunt. Academias sacrae ac prophanæ historiae in urbe Roma Benedictus XIV instituit; praemia solventibus difficiliora problemata Galli, Angli, Russi, aliique etiam olim inculti, ut ad studia allicerent, decrevere. Novam docendi methodum scholis rex Lusitanus praescripsit. In viennensi Universitate augustinensem unum, et thomistam alterum theologum imperatrix et regina augustissima Theresia imbuendis sacra doctrina praefecit. Ex Augustinensibus praelectus *Joseph Azzoni Senensis*, uberrima ornatus eruditione.

Praeter viros, quorum capite iv meminimus, eruditionis cujuslibet ornarunt spartam scriptores accuratissimi. Quorum ut recenseamus perpaucos, graecam, latinam et italicam eloquentiam excoluerunt Florentiae *Antonius Maria Salvini*, Patavii *Dominicus Lazzarinus*, *Jacobus Facciolati*, *Joannes Gratianus*, *Joan. Antonius Vulpius*, Pisis praelaudati *Alexander Politi*, *Eduardus Corsinius*, *Leopoldus Guadagni*, praestantissimus quoque jureconsultus. In poesi summa cum laude exercuerunt ingenii acumen *Joseph Ursius*, *Scipio Maffei*,

Joan. Petrus Zannotti, Petrus Metastasius, Antonius Vannuchi, ut mittam *Joannem Lamium, Antonium Philippum Adami*, et Etruriæ nostræ, quæ musarum dici potest domicilium, alios quamplurimos. Fuerunt insuper, ac sunt modo apud Italos, qui ex tempore versus eloquentissimos dulcissimos rhythmis cecinere; quibus præteritis nuper annis præeminebat *Bernardinus Eques Perfetti*, Senensis, in Capitolio poetica laurea coronatus an. 1725, quod ab ætate Francisci Petrarchæ nunquam viderat romanus populus. De etrusca lingua et hujus venustate editores amplissimi vocabularii, cujus volumen ultimum prodiit Florentiæ an. 1738, et alii complures optime promerentur, eosque sectatur *D. Salvator Corticellius* Cl. regularis S. Pauli. De mathesi pertractarunt editis in lucem voluminibus *Eustachius Manfredius, Thomas Perelli, Joannes Poleni, Julius Accetta*, Augustinianus, *Franciscus Jacquier* et *Thomas Le Seur*, ordinis Minimorum, *Joannes Baptista Caraccioli*, Theatinus, *Octavianus Cametti*, ordinis Vallisumbrosæ, *Paulus Frisius*, clericus regularis S. Pauli, *Rogerus Joseph Boschovich* et *Leonardus Ximenes*, Societatis Jesu, etc. De philosophia scripsere post *Cl. Newton* permulti, manibusque nostratium teruntur libri *Petri et Nicolai de Martino, Joannis Mariæ a Turre, Petri Van Muschembroeck, Antonii Genuensis, Verney, Gravesand, Joan. Alberti de Soria, Fortunati a Brixia, Joannis Baptistæ Beccaria*, aliorum. Qui pro Cartesii pugnarunt systemate, *Antonius Le Grand, Franciscus de Regis, Edmundus Purchotius* videntur jam exolescere. Philosophica opera *Benedicti Stay*, conscripta latino carmine singulari excepta sunt plausu. Nec desunt aristotelicæ propugnatores sententiæ, quos commemorare non vacat. De re medica *Antonius Vallisnerius, Richardus Mead, Hermanus Boerhaave, Antonius Cocchi, Janus Plancus, Dominicus Brogianus*, solide eleganterque disseruerunt. Jurisprudentiam illustrarunt *Zegerus Bernardus Van-Espen, Joseph Averanius*, Benedicti viri eloquentissimi frater, *Janus Vincentius Gravina*, qui libro I *Originum juris* celebriorum auctorum censum agit. Adde compilatores codicum *Amadei et Frederici*; auctorem operis inscripti *de l'Esprit des*

Lois, Franciscum Verde, ne contextentes longiorem catalogum etiam *Heineccium, Voet, Puffendorfum, Barbeyracium, Cocceium, Bohemerum*, cæterosque recensendo, plusquam oporteat prolixum conficiamus opusculum¹. In hujus autem exitu apprecamur vita functis in Ecclesiæ communione æternam requiem, viventibus diuturnam vitam nominisque incrementum, nobisque a doctioribus veniam, ab æqualibus benevolentiam, ab inferioribus, si qui sunt, qualem nos cunctis impendimus, dilectionem.

Ludovico XV Galliæ an. 1774 e vivis sublato, successit nepos ipsius Ludovicus XVI, vir quidem benignus ac mitis, sed ingenii ac fortitudinis animi, quæ tunc opus erant medendis malis, quibus Gallia fœdata, corrupta et pene subversa videbatur, omnino expers.

Eo namque, post acres jansenistarum super constitutione *Unigenitus* concertationes, Galliæ res devenere, ut tolerantia præsidio, quæ, uti humana conditio fert, magnas disceptationes et simultates consequitur, philosophiæ nomine innumeri pene ab incredulis libri ederentur, quibus sacri ritus, sacerdotes, cultus, regia potestas, religio, ipsaque Dei majestas irrisioni ac ludibrio exposita cernebantur. Atque libertatis prætextu, odium in auctoritatem, monarchiam, sacerdotium et divinitatem, laxatis habenis, quotidie prædicare conspiceres; lugendo adeo successu, ut homines absque numero, veluti ab omni pudoris, modestiæ ac religionis freno soluti viverent; et boni

¹ Eadem ob causam plures hujus sæculi egregios poetas prætermisimus. Decesserunt enim Londini 1701 *Joannes Dryden*; Parisiis anno 1702 *Joan. Commirius*, Soc. Jesu. Eadem in urbe an. 1703 *Carolus Perrault*; illic item an. 1705 *Stephanus Ravillon*; Herefordiæ in Anglia an. 1708 *Joannes Philips*; eodem anno Parisiis *Petrus Cornelius*; ibidem an. 1710 *Alexander Lainez*; rursus an. 1711 *Eustachius Le Noble*; pariter an. 1713 *Franciscus Seraphinus Des Marais*; in Hibernia an. 1719 *Wilelmus Congreve*; S. Germani in Ledia an. 1720 *Antonius Hamilton*; Parisiis an. 1723 *Carolus de la Rue*, Soc. Jesu; an. 1731 *Antonius Odoardus de la Mothe*, et an. 1741 *Carolus Rollin*. Anno 1747 in eadem regia Parisiorum urbe *Franciscus Michael Descamps*. Mathematicos, *Heilbronnerum, Alembertum* et *Eulerum*, medicos præstantissimos *Haller, Van-Swieten*, rhetoresque ac theologos *Bonellum a Petra Rubra*, aliosque nemo unus ignorat.

malique notiones de medio viderentur sublatae. Cujuslibet status haud paucos homines, praesertim optimates, atque aliquos etiam ecclesiastici ordinis viros, fuco novitatis pellectos, invasit contagium. His malis accessit immodica regni expensarum profusio, qua redditus annui pacis oneribus minime cum sufficerent, nova tributa sublevandis belli subsidiis, et usuris pecuniae mutuo acceptae solvendis, imponere necesse erat; quod magnam offendit difficultatem, id aegre ferentibus non modo plerisque monarchiae inimicis, verum etiam catholicis, tribunali vulgo *Parlamento*, ipsoque virorum notabilium conventu seu curia ¹.

Rex igitur praefatis malis gliscentique corruptioni remedium adhibendi gratia, comitia generalia trium regni ordinum (*Estados generales*) congregari jubet, quae absque tumultu et contentionibus minime coadunata sunt.

Nobilium clerique status, tertio, seu populi statui facere satis cupientes, a conventu recedunt, juribus privilegiisque omnibus sese abdicando: et hoc initium malorum.

Nationalis namque conventus, in *Constituentem* (Cortes constituyentes) se erigens, Ecclesiae decimas primum, omnia deinde bona diripuit, necessitatibus regni addicenda. Monasteria supprimi, regularium vota inhiberi, atque religiosos ordines aboleri decrevit. Cleri *Constitutionem civilem*, propositiones haud paucas haereticas, schismaticas erroneasque continentem confecit, eamque, tum a comitiorum ecclesiasticis deputatis, urgente regis decreto anni 1791, tum ab universo Galliarum clero, jurejurando acceptari jubet, idque recusantes officiiis privari intentat, e sedibus suis deturbat, suffectis eorum loco Domini gregis raptoribus, iis scilicet qui constitutionem juraverant, quique propterea *Constitutionales* appellati, pauci licet numero essent, sub capitibus *Talleyrand* aliisque quatuor episcopis, gallicanam schismate vexarunt Ecclesiam.

Bis mille superat numerus sacerdotum, qui ob recusatum

¹ Erario Galliae instaurando accitus est celebris atque rei oeconomicae valde peritus Necker, helvetius; cujus tamen propositiones cum Gallis semel et iterum displicuissent, bis ab eis re infecta discessit.

constitutioni juramentum, *Conventus* iras persecutionesque tolerare compulsi sunt; sed postquam *Legislator coetus*, qui *Conventui constituenti* successit, juramentum aliud, civile nuncupatum, una cum priore praestandum ab ecclesiasticis sanxit, mirum in modum excrevit persecutionis victimarum numerus. Hinc alii extorres facti, alii carceribus traditi, quamplures alii interfecti, quos secuti fuere, cum episcopi, religiosi et moniales haud pauci, tum saeculares ad plura millia, qui regali familiae, jam ab anno 1791 in domo instar carceratorum clausae, videbantur addicti.

Nondum hic finis: anno nempe 1792 commotis ubique populis, declamationibus impiorum (inter quos *Mirabeau* eminebat), revolutionariae coadunationes seu comitia pluribus in locis constituuntur; atque conventus legislatoris loco, alius, *Conventio nationalis* appellatus, Parisiis ex perditissimo quoque ut plurimum cive instituitur, qui monarchiam abolevit, regemque ipsum 23 januarii anno 1793, quinque suffragiis (e quibus unum missum est ab Aurelianensi duce, Philippo *Egalité*, consobrino regis), capite damnavit.

Summa deinde rerum potita factio *Terroristarum* cognominata (horum coryphaei *Marat*, *Danton* et *Robespierre* extiterunt) omnia sanguine redundare fecit. Tam viri quam mulieres, nobiles et plebei, tum senes tum pueri, omnis aetatis, cujusque conditionis, catervatim quotidie subjiciebantur infami *guillotinae* ¹ supplicio. Plures, praesertim clerici, facultate emigrandi fallaciter concessa, uti volentes, in itinere confossi vel in mare perfide submersi sunt. Tempora demum, si quae supererant, vasa sacra, quaecumque denique ad cultum divinum attinent, diripiuntur, inquinantur flammisque donantur; religio proscibitur, purus putusque atheismus promulgatur. Sed quia homo absque religione esse nequit, cultus rationis, per meretricem quamdam in altari collocatam representatae, cui etiam thus adhibuere, divinitatis cultum substituit. Nova dein epoca,

¹ Ita vocatur quoddam, ad necem prompte capitis obruncatione inferendam, a Guillot excogitatum instrumentum, quod et auctoris nomen praese fert.